

GAZETA LWOWSKA.

Z Dodatkiem tygodniowym i Dziennikiem urzędowym codziennym kosztuje w prenumeracie: Bez p o c z t y: kwartalnie 3 złr. 45 kr., miesięcznie 1 złr. 20 kr. Z p o c z t ą: kwartalnie 4 złr. 30 kr., miesięcznie 1 złr. 35 kr. — Insercyja od wiersza w półkolumnie (drukem garmont) po raz pierwszy 4 kr., następnie po 2 kr. m. k.

PRZEGLĄD.

Monarchya austriacka. — Portugalia. — Anglia. — Francya. — Belgia. — Włochy. — Niemce. — Księztwa Naddunajskie. — Grecya. — Turcya. — Doniesienia z ostatniej poczty. — Wiadomości handlowe. — Kronika.

MONARCHYA AUSTRIACKA.

Sprawy krajowe.

Lwów, 28. listopada. Dnia 12. grudnia 1853 odbędzie się 22gie publiczne losowanie listów zastawnych w Sali radnej gal. stan. Towarzystwa kredytowego w gmachu imienia Ossolińskich. Suma do losowania przeznaczona wynosi 83.200 złr.

Lwów, 3. grudnia. Odnośnie do umieszczonej w num. 262 Gazety naszej wiadomości donosimy czytelnikom, że cholera epidemiczna pojawiła się wprawdzie w drugiej połowie miesiąca listopada nanowo w Nizszym Horodniku i Wisznicy w obwodzie Bukowińskim, w Boryszkowcach w Czortkowskim, w Horyhladach w Stanisławowskim, w Staninie w Złoczowskim, nakoniec także w mieście obwodowem Zółki i w Wielkich Mostach w tym samym obwodzie, że jednak w miejscach, w których dawniej wybuchła, częścią już zgasła, częścią bliska zgaśnięcia, i w przecięciu nieznacznie się walszerzyła, a z pojedynczych raportów okazuje się nawet, że i groźtowność choroby zmniejszać się zaczyna.

Z zestawienia odnośnych dat numerycznych okazuje się, że wspomniana choroba epidemiczna od czasu ostatniego wybuchu dnia 30. sierpnia r. b. dotknęła w 5ciu obwodach i w 23 miejscach liczących 39.996 mieszkańców 718 osób, a mianowicie 302 mężczyzn, 250 kobiet i 166 dzieci, z których 368, a mianowicie 157 mężczyzn, 139 kobiet i 72 dzieci wyzdrowiało, zaś 331, a mianowicie 139 mężczyzn, 105 kobiet i 87 dzieci umarło, a 19, mianowicie 6 mężczyzn, 6 kobiet i 7 dzieci pozostało jeszcze w stanie choroby.

Spodziewając się ze względu na wspomniane spostrzeżenia, tudzież niepomyślną obecnie dla szerzenia się cholery porę roku, że epidemia ta niebawem zupełnie zgaśnie, zastrzegamy sobie podać rezultat dalszych spostrzeżeń odnośnych w swoim czasie do wiadomości publicznej.

(Litogr. „koresp. austr.“ o zgonie J. M. Królowej Portugalii.)

Wiedeń, 1. grudnia. Dzisiejsza Gazeta Wiedeńska zawiera najwyższe rozporządzenie, według którego po ś. p. Jej król. Mości Maryi II. da Gloria, Królowej Portugalii ma być noszona żałoba dworska począwszy od dnia dzisiejszego przez siedm tygodni z odmianą, a mianowicie przez pierwsze trzy tygodnie gruba, a przez ostatnie cztery aż włącznie do 18. stycznia cienka żałoba.

Urodzona dnia 4. kwietnia 1819 wstąpiła zmarła królowa na tron portugalski na mocy aktu ojca swego Cesarza Dom Pedra I. Brezylji, który zmarł jako Król Portugalii dnia 24. września 1834. Wjazd do Lizbony odbyła d. 23. września 1833 i poszła dnia 26go stycznia 1835 po raz pierwszy za mąż za księcia Augusta Leuchtenberskiego, który jednak już we dwa miesiące po ślubie umarł. W drugi związek małżeński weszła z obecnym królem Dom Ferdynandem Portugalii, urodzonym księciem Sachsen-Coburg-Gotha najprzód przez prokuracyę dnia 1. stycznia 1836, a potem osobiście dnia 9. kwietnia 1836. Siedmioro dzieci, a między niemi pięciu synów, były owocem tego szczęśliwego małżeństwa. Według portugalskiej ustawy zasadniczej obejmie dostojny małżonek zmarłej Królowej ster rządu aż do pełnoletności następcy Tronu.

Jakkolwiek zmarła królowa miała w ciągu panowania swego wielkie trudności do zwalczania, jednak bezstronna historia nieodmówi jej nigdy świadectwa, że odpowiadała wysokiemu zadaniu swemu z gorliwością, poświęceniem i usilnością ku ustaleniu pomysłności państwa Swego. Również Jej cnotom osobistym oddawał świat i szczerze Ją miłujący poddani część bezwarunkową. Ze względu na węzły pokrewieństwa, które Ją łączyły z naszym najdosłojniejszym Domem cesarskim, wywoła Jej wczesny zgon w najpiękniejszej epoce życia żal podwójny w sercu każdego wiernego Austriaka i nada nakazanej żałobie cechę najszczerzego spólcucia.

Cesarski Patent z dnia 23. października 1853 względem przeprowadzenia uwolnienia od ciężarów gruntowych w księstwie Bukowiny.

(Ciąg dalszy. — Ob. N. 275 i 276 G. L.)

§. 37. d) Przy należnościach wynikających z ugód relucyjnych i kontraktów osiedlenia.

Pod ugodami relucyjnymi rozumieją się tu wszystkie w jakimkolwiek czasie zawarte ugody między byłymi dominiami a ich poddanymi, mocą których dotychczas istniejące należności in natura i robocizny całkowicie albo w części,

a) albo w inne powracające należności in natura lub w pieniądzech nazawsze, albo

b) tylko tymczasowo z wymówionym powrotem do pierwotnej powinności zmienione (reluowane) zostały.

§. 38. W wypadkach ad a) przytoczonych są nowsze powinności zaprowadzone na mocy podobnych ugód przedmiotem indemnizacyi, która się ma eruować według zasad obowiązujących dla poddańczych należności w ogóle. W ten sam sposób postępować należy, gdyby należności pieniężne na mocy ugód zmienione zostały na należności in natura albo robocizny.

§. 39. Jeżeli reluowano tylko pewną część należności, a resztę uiszczano według pierwotnego wymiaru, wtedy podlega tamta część postanowieniom zawartym w §. 38., a wspomniana reszta ogólnej normie wymiaru indemnizacyi.

§. 40. W wypadkach paragrafu 37. lit. b. nie są istniejące na pewien czas, jako relucyja pierwotnej należności uiszczane daniny, ale pierwotna należność jest przedmiotem oznaczenia wartości i indemnizacyi.

§. 41. Należności wynikające z ugód osiedlenia albo z innych prawnie obowiązujących aktów, mocą których grunta jakiegokolwiek prawnej własności w taki sposób oddane zostały w stałe posiadanie, że przeto utworzono stosunek poddańczy, lub istniejący uregulowano, ustalono lub rozszerzono, a które się jeszcze znajdują w posiadaniu poddanych, równie jak należności osadników istniejących pod nazwą Branesztie — podlegają temu samemu oznaczeniu wartości co i wszystkie inne powinności poddańcze, tylko roboty umówione w niektórych ugodach osiedlenia za wyznaczeniem pewnej nagrody, mają ustać bez wynagrodzenia.

Prawnie przynależny wymiar osądzony być ma według istniejących ugód albo innych prawnych tytułów.

Ta okoliczność, że podobne ugody lub inne akta nie podciągnięto pod pertraktacyę przepisana okólnikiem z dnia 10. września 1789 i patentem z dnia 1. września 1798, albo że nieotrzymały przepisane cyrkularnego potwierdzenia, niema przezeń żadnego wpływu na ich prawomocność, jeżeli tylko z żadnego innego powodu prawnego nie może być zaprzeczona.

§. 42. Jeżeli dotacya gruntu zapewniona w takich ugodach nie została oddana poddanemu w umówionej całości, a mimo to zupełną powinność przyjęto lub uiszczano, wtedy tylko ta część tych powinności ma być uwzględniona przy wykazaniu indemnizacyi, która stosunkowo przypada na oddane grunta.

§. 43. Na mocy zniesienia stosunku poddańczego opartego na oddaniu gruntów jakiegokolwiek prawnej własności w stałe posiadanie, przechodzi zwierzchnicza własność na byłego poddańczego posiadacza gruntu, który odtąd jako zupełny właściciel począwszy od roku administracyjnego 1849 sam płacić ma podatek i ponosić inne ciężary spadające na właściciela.

Rozumie się przeto samo przezeń, że kwoty, które poddańczy posiadacz gruntu opłacał zwierzchniczemu właścicielowi na opędzenie podatku od tych gruntów, ustają bez wynagrodzenia.

§. 44. Jeżeli zwierzchniczy właściciel ugodami, wyrobami lub innymi tytułami prawnymi zobowiązany sam opłacał całe albo część podatków przypadających na te do użytku oddane grunta, bez pobierania kwoty oznaczonej w poprzedzającym paragrafie, wtedy ma wprawdzie to zobowiązanie właściciela zwierzchniczego ustać od roku 1849, ale potrącone być ma jako należność wzajemna.

§. 45. Za podstawę do wykazania rocznej wartości tej wzajemnej należności służyć ma kwota podatkowa zapłacona za rok 1847, a cyfra, z jaką oznaczone w §. 43 dodatki podatku zawarte są w ogólowej sumie podatkowej według podatkowego reńskiego, ma być wykazana według postanowień dekretu nadwornego z dnia 7. czerwca 1825 w zbiorze ustaw sądowych liczba 1946.

§. 46. Prawa użytkowania z lasu i paszy, tudzież inne serwituty wynikające z ugód wspomnianych w §. 41. ugód, zostają nie naruszone.

(Ciąg dalszy nastąpi.)

(Sprostowanie. — Wiadomości z księstw naddunajskich.)

Wiedeń, 1. grudnia. Dzisiejsza litogr. *koresp. austr.* pisze: „Francuskie i angielskie dzienniki donoszą z Konstantynopola o mającym nastąpić odwołaniu c. k. internuncjusza Barona *Bruck*. Możemy oświadczyć, że wiadomość ta jest zupełnie bezzasadna.

— Według nadesłanych tu dzisiaj — częścią w drodze telegraficznej — zgodnych doniesień z *Odessy* z 25. i z *Bukaresztu* z 29. listopada zajęła krążąca po czarnym morzu rosyjska fregata parowa „*Wladimir*“ uzbrojony w 10 dział egipski parostatek wojenny „*Bervas Bachri*“ po zaciętym oporze, a rosyjski parostatek „*Bessarabia*“ pojmał turecki statek parowy wiozący na pokładzie ładunek miedzi eraryalnej. — Zdobywcę tą przywieziono do Sebastopola.

Na Wołoszczyźnie niewydarzyło się (do d. 29. b. m.) nic nowego. Książę *Gorczakow* powrócił dnia 27. wieczór do *Bukaresztu* z podróży inspekcyjnej do *Giurgewo*.

(Wiadomości z krajów koronnych.)

Pojawiająca się ostatnimi czasy w Galicji i Morawii zaraza na bydło, spowodowała pana namiestnika Morawii, dla spiesznego zatamowania szerzenia się tej zarazy w Morawii i dla wstrzymania ile możności komunikacji i zetknięcia się krajowego bydła z obcem przyrzędzonem, zaprowadzić znowu przez cały czas trwania tego niebezpieczeństwa, dawniejszy transport bydła koleją żelazną i dlatego postanowił: że galicyjskie lub jakiegokolwiek obce bydło, deklarowane dla Nizszej Austrii i Czech, w przechodzie swym przez Morawie, może być tylko koleją żelazną do tych dwóch koronnych krajów transportowane, a mianowane nanowo komisye rewizyjne w *Märisch-Ostrau*, *Mistku*, *Lipniku* i w dworcu kolei żelaznej w *Ołomuńcu*, mają instradować paszporta dla tego bydła z tą klauzulą, że tylko koleją żelazną dalszy jego transport jest pozwolony. (L. k. a.)

— Pod względem składania kaucyi ze strony urzędników i sług przy pocztach i kolejach żelaznych w Węgrzech, dawniejszych krajach pobocznych i w *Siedmiogrodzie*, rozporządziło c. k. ministerstwo finansów, że hypoteczne zabezpieczenie kaucyi aż do dalszej dyspozycyi nie jest pozwolone. Natomiast pozwolono, że kaucye najmniej w trzechprocentowych obligacyach w imiennej wartości mogą składać ci urzędnicy i słudzy, którzy się w tym czasie, w którym mają składać kaucye, znajdują już w namienionych krajach koronnych.

Jeżeli jaki urzędnik albo sługa podczas swej służby w Węgrzech albo w *Siedmiogrodzie*, otrzyma posadę, z którą większa kaucya jest połączona, wtedy jest uprawniony złożyć większą kwotę kaucyi w namienionych obligacyach. Urzędnikom i sługom, umieszczonym po-za obrębem Węgier, dawniejszych krajów pobocznych lub *Siedmiogrodu*, którzy tam złożyli już kaucye w gotówce lub w hipotece, i są przeniesieni do którego z wspomnianych powyżej krajów, niewolno, zaczawszy od 1. grudnia 1853, swojej kaucyi w gotówce lub hipotece na obligacye wymieniać. Jeżeli jaki urzędnik albo sługa jest przeniesiony z Węgier, z krajów pobocznych albo z *Siedmiogrodu* do innego kraju koronnego, ma złożyć całą swoją kaucye, stosownie do najwyższego postanowienia z dnia 18. lutego 1837, jeżeli to już nienastąpiło gotówką w monecie konwencyjnej, albo też zabezpieczyć hipotekarnie. (L. k. a.)

Werona, 25. listopada. Urzędowem obwieszczeniem przypomniawszy dekrety Jego Excelencyi, jenerała-gubernatora *F. M. hrabi Radetzkiego* z 21. października, według którego muszą być oddane wszelkie licencye broni, ażeby je na nowe wymieniać. Względem wymiany potrzebna jest tylko ustna prośba; dawne licencye, nicoddane po dzień 1. p. m. ulegają sekwestracji, równie jak wyrażona w nich broń. (A. B. W. Z.)

(Kurs wiedeński z 3. grudnia.)

Obligacye długu państwa 5% 93¹/₈; 4¹/₂% 82³/₁₆; 4% —; 4% z r. 1850. —; wylosowane 3% —; 2¹/₂% —. Losy z r. 1834 231¹/₄; z r. 1839 135³/₄. Wied. miejsko bank. —. Akcye bankowe 1355. Akcye kolei póln. 2302¹/₂. Głognickiej kolei żelaznej —. Odenburskie 115. Budwejskie —. Dunajskiej żeglugi parowej 640. Lloyd. —. Galic. l. z. w Wiedniu —.

Portugalia.

(Proklamacya króla *Ferdynanda* przy objęciu rejencyi.)

Lizbona, 19. listopada. Przy objęciu rejencyi wydał król *Ferdynand* następującą proklamacyę:

„Portugalczycy! Bóg Najwyższy powołał do wieczności Moją wielce ukochaną i wysoce poważaną małżonkę, królową *Donna Maryę Drugą* — dziś o godzinie pół do dwunastej. Jestto ciężka strata, która Mnie i ukochane dzieci Moje smutkiem i boleścią przejęła, a wierny naród portugalski pogrążyła w żałobie. Lecz że Mnie spośród tych zasmucających stosunków przypada dopełnienie tych świętych obowiązków, o których wspomina uchwała z 7go kwietnia 1846, zostająca w związku z konstytucyjną ustawą *Monarchy*, zaczem obejmuję rejencyę tego królestwa i przysięgam na pomienioną konstytucyę utrzymać powagę rzymsko-katolickiego, apostołskiego kościoła, tudzież całość królestwa, zachować w całości konstytucyę polityczną i wszystkie prawa narodu portugalskiego. — Przysięgam też zachować wierność królowi, *J. M. Dom Pedrowi V.* a mojemu wielce ukochanemu i wysoce poważanemu synowi, i po

dojściu jego do pełnoletności oddać mu rządy natychmiast“ — Wybory gmin wypadły na korzyść rządu. (Berl. Ztg.)

Anglia.

(Rada gabinetu. „*Times*“ o kwestyi orientalnej. — Wiadomość o śmierci Królowej *Portugalii*.)

Londyn, 24. listopada. Wczoraj odbyła się znowu walna rada gabinetowa w urzędzie spraw zagranicznych i trwała trzy godziny. *Times* wraca znowu do swego dawnego twierdzenia, że wojna nad *Dunajem* niema żadnego znaczenia i celu, a rozstrzygnięcie kwestyi orientalnej bynajmniej niezawisło od tego, jaki koniec weźmie kampania.

Times oświadcza dalej, że podana w dzienniku *Herald* wiadomość o „trudności“ między Anglią a Francją, zupełnie jest bezzasadna. *Hrabia Walewski* odwiedził swego Monarchę dla zupełnie zwyczajnych powodów i znajduje się już znowu na swojej posiadzi.

Okręt „*City of London*“ przywiózł z *Lizbony* pocztę z d. 19. listopada. Jej Mość królowa umarła dnia 15. przed samem południem, porodziwszy po bolesnej operacji (zapomocą obcęgów) nieżywego księcia. Zaraz po tem smutnem nieprzewidzianem zdarzeniu powołano radę Stanu, a król małżonek *Dom Fernando*, złożył jako wielkorządca w imieniu swego syna, *Dom Pedro V.* przysięgę. Wielkorządca zostawia ministerium *Saldanha-Magelhaens* u steru, i niemianowadziej obawy o spokój kraju. Obchód pogrzebowy miał się zacząć dnia 19. dwie godziny po odejściu pocztę. Wszyscy angielscy jak i portugalscy kupcy mieli się przyłączyć do pochodu pogrzebowego. *Księżna Joinville* dowiedziała się o tym smutnym wypadku na pokładzie okrętu „*City of London*“, na którym z księciem małżonkiem dnia 16. zawinęła do *Tagu*. (A. B. W. Z.)

(„*Times*“ i „*Morning Chronicle*“ o sprawie orientalnej.)

Londyn, 25. listopada. *Times* i *Morning Chronicle* uważają za podobne do prawdy rozpoczęcie nanowo negocjacyi dla załatwienia kwestyi rosyjsko-tureckiej. *Times* sądzi jednak, że te negocjacye niepowiodą się podobnie jak ostatnie, jeżeli ich niepoprzedzi wyrażne ogłoszenie zasad i sposobu postępowania, jakie pośredniczące mocarstwa chcą zachowywać. Według ich zdania musi angielski rząd być gotów do wystąpienia w obec parlamentu nietylko z dowodami w rękę, że nieoszczędził żadnych usiłowań, ażeby załatwić tę sprawę, lecz musi w obec niego wystąpić z oświadczeniem, że jeżeli Rosya będzie dalej prowadzić wojnę, tedy zachodnie mocarstwa z całą swą siłą będą ją pokonywać, jakiegokolwiek bądź skutki wypadłyby z tej wojny dla Europy. (Abbl. W. Z.)

(Rozkaz wydany względem odpłynięcia kilku parostatków z *Plymouthu*.)

Londyn, 27. listopada. Z *Plymouth* donoszą telegrafem: Parostatki „*Imperieuse*“ (o 50 działach), „*Desperate*“ (o 8 działach), i „*Volorus*“ (o 16 działach), otrzymały wczoraj telegrafem rozkaz z największym pośpiechem rozwinąć żagle. Przeważnie dzisiaj o czwartej godzinie popołudniu wypłynęły już na morze. „*Agamemnon*“ jest na kilka miesięcy zaopatrzoną prowiantem i popłynie ku *Dardanelom*. Drugie okręta zgromadzą się w *Malcie*, ale niezadługo złączą się podobno z eskadrą admirała *Corry*. (G. W.)

Francya.

(Dekret cesarski względem utworzenia dziesięciu nowych batalionów strzelców. — *Dar J. M. Cesarzowej* dla *Sióstr S. Wincentego de Paula*.)

Paryż, 25. listopada. *Moniteur* ogłosił, jak doniesiono telegrafem, ces. dekret względem utworzenia dziesięciu nowych batalionów strzelców po dziesięć kompanii i dwóch kompanii w istniejących już batalionach tego gatunku broni; natomiast ażeby czynnego stanu armii niepowiększać, będzie rozwiązanych sześć kompanii, trzecich batalionów 75. i 25. pułku lekkiej piechoty liniowej. Kompletny stan jednego batalionu wynosić będzie włącznie ze sztabem 1288 ludzi. Wszystkie dwadzieścia batalionów strzelców stanowią dla siebie korpus z spólnym awansem. Zostający nadliczbowymi przez zwinięcie batalionów piechoty wyżsi oficerowie od kapitana poniżej, mogą być wcieleni według zdania ministra wojny wyjątkowo z swoją szarżą i stopniem do nowych batalionów strzelców.

Jej Mość *Cesarzowa* przesłała *siostrom św. Wincentego de Paula* na naprawę kościoła ich szpitalu 6000 franków. (Abbl. W. Z.)

Belgia.

(Sprawy izby reprezentantów.)

Bruxela, 22. listopada. Izba reprezentantów uwzględniając projekt dawniej już przez pana *Jacques* przedłożony, przyzwoliła akcye zastąpić innym podatkiem. Projekt ten odesłano do sekcji centralnej, która rozpoznawać ma i inny projekt podobny pana *Coomansa*. Minister finansów oświadczył się przeciw projektowi pana *Jacques*, według którego ubyłoby do 13 milionów przychodu z miast a natomiast przybyłoby skarbowi publicznemu tyleż niedoboru. Popierał wprawdzie rozpoznawanie projektu dla samej już ważności kwestyi wytoczonej, lecz zrobił oraz i tę uwagę, że się sprzeciwić będzie wszelkiemu systemowi zastąpienia akcyy innym jakim podatkiem. Minister spraw wewnętrznych oświadczył się także za rozpoznaniem kwestyi. — Zarząd budżetu wojny na rok 1854 rozdano pomiędzy członków Izby. Żądany kredyt wynosi 32,199,000 fr. t. j. taką sumę jak i na rok 1853. Stan etatu wojskowego w przecięciu: 40.114 żołnierza i 8832 koni. (Berl. Ztg.)

Włochy.

(Depesza telegraficzna.)

Genoa, 27. listopada. Fregata „Euridice“ odpłynęła z 85 emigrantami z Villafranca do Anglii. Jeżeli tam nieznajdą stosownego umieszczenia, udadzą się dalej do Bostonu. (L. k. a.)

Niemce.

(Bawarski sejm krajowy otwarty.)

Mnichów, 21. listopada. Sejm krajowy rozpoczął dzisiaj czynność swoją na mocy najwyższego dekretu. W obydwóch izbach zebrała się już dziś popołudniu większa niż konstytucją przepisana liczba członków, a przeto już jutro będzie można przystąpić do ukonstytuowania się. Izba pierwsza wybierze jutro drugiego prezydenta i obydwóch sekretarzy. Izba druga przedsięwzięciem najprzód sprawdzenie legitymacji, a potem wybór obydwóch prezydentów i sekretarzy. Potem uwiadomi izby ministerium państwa o swem ukonstytuowaniu się, a Jego Mość król oznaczy dzień, w którym ma nastąpić uroczyste otwarcie sejmku. (W. Z.)

(Rozporządzenie względem uwięzionych księży.)

Fryburg, 24. listopada. Także powszechna gazeta augsburgska donosi teraz, że rząd postanowił wypuścić na wolność uwięzionych księży i na przyszłość niearesztować już żadnego. Rozporządzenie to nadeszło tu dziś wieczór i wywołało niemałe zadziwienie, kiedy już tyle uwięzionych księży skazano przez sumaryczne postępowanie na dłuższą utratę wolności, i kiedy w niektórych miejscach posunięto przezorną surowość aż do tego stopnia, że nawet uczniom szkolnym zabraniano przechodzić obok więzienia. Mimoto jednak sądzi gazeta powszechna, że uwolnienie uwięzionych księży niezmiernie bynajmniej właściwego stanu tej sprawy. (A. B. W. Z.)

(Kurs giełdy frankfurtskiej z 30. listopada.)

Metal. austr. 5⁰/₁₀₀ 79; 4¹/₂ 69¹/₂. Akcje bank. 1328. Sardyńskie — Hiszpańskie 40³/₄. 3⁰/₁₀₀ Wiedeń. 102. Losy z r. 1834 — 1839 r. —

(Kurs giełdy berlińskiej z 1. grudnia.)

Dobrowolna pożyczka 5⁰/₁₀₀ 101 p. 4¹/₂ z r. 1850 100¹/₂. 4¹/₂ z r. 1852 100⁵/₈. 4⁰/₁₀₀ z r. 1853 99 p. Obligacje długu państwa 91. Akcje bank. 109¹/₂ l. Pol. listy zastawne nowe 93¹/₂; Pol. 500 l. —; 300 l. —. Frydrychsдоры 13¹/₂. Inne złoto za 5 tal. 9¹/₁₆. Austr. 5⁰/₁₀₀ met. 80. Austr. banknoty 87⁵/₁₆.

Księstwa Nadunajskie.

(Urzędowe ogłoszenie. — Doniesienia z teatru wojny.)

Bukareszt, 9. (21.) listopada. „Gazeta włoska“ podaje następujące urzędowe ogłoszenie:

„Jak tylko nadeszła wiadomość do Bukaresztu, że między wojskami rosyjskimi i tureckimi zaszły już utarczki, i ranni w szpitalach stolicy umieszczeni zostali, objawiło się we wszystkich klasach ludności tutejszej najżywsze współczucie dla nich. Ze wszech stron robiono rozmaite ofiary dla ulżenia cierpień tym walecznym wojownikom, i chociaż szpitale tutejsze są dostatecznie zaopatrzone we wszystko, czego potrzeba dla wygody chorych, to jednak przyjmowano z chęcią te dary ku uznaniu szlachetnych uczuć, z jakimi je ofiarowano.

Komenderujący generał wojsk cesarskich, dowiedziawszy się o tej życzliwej staranności mieszkańców tutejszych, wyraził w uczuciu miłego obowiązku najszczersze podziękowanie swoje wszystkim tym osobom, które w chwalebnych zamiarze niesienia ulgi ranionym robili podobne ofiary.“

— Książę Urusoff bawi tu ciągle jeszcze i zajmuje się jak najtroskliwiej polepszeniem tutejszych zakładów publicznych. Tak pomiędzy innymi zwiedzał niedawno urządzone w klasztorze Goliath szpital obłąkanych, gdzie go tak mocno oburzyło niedbałe i niehumanitarne postępowanie z nimi, że natychmiast kazał tych nieszczęśliwych przenieść do uorganizowanego należycie centralnego szpitalu św. Spiridiona.

— Dziennik „Satellit“ podaje pod dniem 24. z. m. następujące doniesienia z teatru wojny:

Większa część korpusu, generała Lüdersa przybyła już do Gałaczu i Braiły i zajęła tam kwatery.

Od czasu, jak Turcy próbowali przeprowadzić się przez Dunaj pod Nikopolis do Turnu, niezaszła na całej linii Dunaju żadna znaczniejsza utarczka. To pewna, że Turcy wszystkie obronne punkta jak najdoskonalej obwarowali, i w istocie dziwić się potrzeba, ile oni w przeciągu sześciu miesięcy zrobili dla obwarowania twierdzy Turtukaj. Ich inżynierowie, po największej części Anglii i Francuzi, wykonali dzieło prawdziwie mistrzowskie.

O przejściu Turków pod Gałaczem lub Braiłą niemoże być mowa wcale. Generał Engelhard stoi tam ciągle na forpocztach z swoją przednią strażą.

Książęco-włoskie wojsko, kawaleria i piechota, stoi ciągle w pogotowiu i oczekuje codziennie rozkazu przyłączenia się do czynnej armii rosyjskiej.

W Bułgarii i Rumelii uważają to za rzecz najpewniejszą, że armia niebędzie spoczywać przez zimę, lecz w istocie prowadzić dalej swoje operacje wojenne.

Na pobojowisku pod Oltenicą stoi oddział kozaków i jedna bateria pod zastawą piechoty na straży, aby Turcy nieodwazyli się jeszcze raz obsadzić tamtejszą wyspę. Pod Oltenicą utracili dwóch Baszów; Mustafa i Hasza polegali na placu boju.

W rosyjskiej armii naddunajskiej spodziewają się wkrótce odwiedzin Jego Mości Cesarza Mikołaja. (A. B. W. Z.)

Grecya.

(Otwarcie sesji legislacyjnej. — List Patriarchy Konstantynopola do synodu heleńskiego. — Sprawy izb.)

Ateńy, 18. listopada. Na mocy król. rozkazu otworzył prezydent ministrów p. Kriezis, dnia 10. b. m. pierwszą sesję czwartego legislacyjnego peryodu.

Nowy patriarcha Konstantynopola, JMX. Anthimos, oznajmił atęskniemu synodowi w liście swe mianowanie i wyraził życzenie utrzymywania najprzyjaźniejszych stosunków z kościołem heleńskim.

Na jednym z ostatnich posiedzeń izb naradzano się nad przedmiotem bardzo ważnym nie tylko dla Grecyi, lecz także dla innych narodów, żeglujących po Śródziemnym morzu, i zaraz po odczytaniu propozycyi ministerjalnej przystąpiono do decyzji. Minister spraw wewnętrznych przedłożył izbie dobrze wypracowany plan do rozszerzenia i splawienia kanału Eurypus dla większych okrętów, to jest owej sławnej cieśniny między miastem Chalkis na wyspie Euboea i stałym lądem Grecyi, która kamiennym mostem, zapewne jeszcze z czasu Weneccyan, jest zasklepiona. Pominawszy gwałtowny, silny prąd wody w kanale, a szczególnie pod mostem, który utrudnia przeprowienie się popod most okrętów, nie jest ten kanał ani dostatecznie głęboki ani szeroki, ażeby się większe statki przezeń bez przeszkody przeprowiać mogły. Według przedłożonego planu będzie cała budowa, równie jak wystawienie stosownej latarni morskiej tudzież oczyszczenie południowego i północno-zachodniego portu w Chalkis 129.000 drachm kosztować. (W. Z.)

Turcyja.

(Żądanie przedłożone Porcie ze strony lorda Redcliffe.)

Do gazety augsburgskiej piszą z Konstantynopola pod d. 14go listopada: Od kilku dni mówią tu bardzo głośno o żądaniu przedłożonem Porcie ze strony lorda Redcliffe. Ambasador angielski żądał od Porty zapewnienia, żeby nadal także świadectwo chrześcijaństwa, względnie Raji przeciw Turkowi było ważnem u sądu, i miał od dopełnienia tego warunku zrobić zawistem udzielenie pomocy Anglii przeciw Rosyi. „Gdyby Porta przyzwoliła na to“ — pisze korespondent wspomnianej gazety — „nastąpiłoby już raz przecie stanowcze równouprawnienie Rajów z Turkami, wprowadzie w obec prawa tylko, nie zaś we względzie praw obywatelskich, ale i to dałoby się potem przywieść powoli do skutku. To żądanie angielskie jest nierównie ważniejsze, niż wszelkie pretensye księcia Menzykowa. Gdyby Anglia otrzymała od Porty to zapewnienie, stałaby się przeto wyraźną protektorką wszystkich nietureckich poddanych Porty, gdyż i ona zapewne żądałaby w takim razie dostatecznych gwarancji względem rzeczywistego dopełnienia tej koncesyi. Ale Porta nieuczyni tego, co niepodlega prawie żadnej wątpliwości. Takie zrównanie Rajów z Turkami w obec prawa jest niezmiernie trudne do przeprowadzenia, gdyż sprzeciwia się nie tylko literze ale i całemu duchowi koranu. A zresztą wszyscy tłumacze koranu, wszyscy strażnicy religii są oraz strażnikami prawa, każdy Kadi (sędzia) jest oraz kapłanem (Ulema), w ręku tej korporacji duchownej spoczywa całe sądownictwo. Można się więc domyśleć, jak zacięty opór stawiałaby ta nader ważna i potężna korporacja zaprowadzeniu podobnej reformy. Ale mimoto nawet są istniejące od tak dawna pierwszeństwo Turków przed Rajami i połączone z tem pogarda Rajów tak głęboko zakorzenione w duchu i w sercu tego ludu, że podobne równouprawnienie Rajów z Turkami wydaje się być każdemu prawowiernemu Muzułmanowi tylko śmieszna nedoręcznością, a urzeczywistnienie jego wyraźnem niepodobieństwem. Dodajmyż do tego jeszcze, że przez teraźniejsze uzbrojenia przeciw Rosyi fanatyzm religijny tego ludu tem bardziej rozbudzony został, i że Turcy nie marzą dziś o niczem innym, tylko o zwycięztwach, a każdy łatwo pojmie, że w obecnej chwili właśnie niemożna się spodziewać wcale otrzymania takiej koncesyi ze strony Porty. Już w tem samym popełniła błąd Anglia, że właśnie teraz wystąpiła z tem żądaniem. Ale oprócz tego jeszcze trzeba nazwać to niestosownym krokiem, że mocarstwo to samo jedno żąda takich rzeczy. Tak ważne koncesye dałyby się osiągnąć wtedy tylko, gdyby ich żądały wspólnie wszystkie mocarstwa główne. Że w takim razie musiałaby ułedz Porta, niema żadnej wątpliwości. Prawda, że rząd turecki mógłby tylko z wielkimi trudnościami przywieść do skutku takie równouprawnienie wszystkich swych poddanych, i że do tego potrzebaby może nawet sprężystości Sułtana Mahmuda, ale na każdy sposób dałoby się to przecież uskuteczyć z zaspokojeniem wszystkich stron interesowanych. I zaprawdę, byłby to może najlepszy środek do powolnego odrodzenia tego schorzałego państwa i do rozwiązania kwestyi orientalnej bez gwałtownych i krwawych operacji i bez rozbioru państwa tureckiego!“ (A. B. W. Z.)

Doniesienia z ostatniej poczty.

Tryest, 2. grudnia. Od kilku dni sroży się tu gwałtowny Bora jednak bez szkody dla stojących w porcie okrętów.

Berlin, 1. grudnia. Izba pierwsza odbyła dziś posiedzenie, ale była zebrana w liczbie niezdolnej do głosowania. Przyszłe posiedzenie nastąpi w poniedziałek.

Genoa, 30. listopada. Rada gminy postanowiła wziąć udział w przedsiębiorstwie Lukmańskiej kolei żelaznej sumą sześciu milionów franków. (Lit. kor. austr.)

Paryż, 28. listopada. Dzisiaj obiegła znowu pogłoska o tentowanym zamachu na życie Cesarza; jest jednak zupełnie bezzasadną. Zresztą trwają aresztacje po departamentach, a szczególnie w obydwóch miastach Lille i Marseille. (Abbl. W. Z.)

Paryż, 1. grudnia. Przemowa generała Baraguay miana w Konstantynopolu wywołała podniesienie się rent.

Malta, 24. listopada. Sir E. Lyons przybył tu na parowej fregacie „Terribile;“ ma on obić posadę p. Dundas, który według dziennika „Malta Mail“ jest mianowany pierwszym lordem admiralicji. Także okręt liniowy „Queen“ o 110 działach przybył tu dla wzmocnienia eskadry morza śródziemnego. (Lit. kor. aus.)

Wiadomości handlowe.

(Ceny targowe w obwodzie Sądeckim.)

Sącz, 19. listopada. Według doniesień handlowych sprzedawano w pierwszej połowie b. m. na targach w Starym Sączu, Nowym Targu i Nowym Sączu w przecięciu korzec pszenicy po 9r.12k.—11r.59k.—9r.48k.; żyta 7r.24k.—9r.12k.—8r.24k.; jęczmienia 5r.48k.—7r.54k.—7r.; owsa 2r.53k.—3r.54k.—3r.18k.; hreczki 4r.48k.—0—3r.12k.; kukurudzy w Starym Sączu 7r.12k.; kartofli 3r.12k.—3r.12k.—3r.12k. Cetnar siana po 48k.—48k.—40k.; wełny 26r.—32r.—60r.; nasienia konicza 36r.—0—30r. Za sąg drzewa twardego płacono 4r.44k.—6r.—6r., miękkiego 3r.—3r.12k.—4r. Funt mięsa wołowego kosztował 3³/₅k.—6k.—4k. i garniec okowity 2r.12k.—2r.—2r. mon. konw.

Kurs lwowski.

Dnia 3—4. grudnia.

	gotówka		towarem	
	złr.	kr.	złr.	kr.
Dukat holenderski . . . . . m. k.	5	21	5	24
Dukat cesarski . . . . . „ „	5	24	5	27
Półimperyj zł. rosyjski . . . . . „ „	9	24	9	26
Rubel srebrny rosyjski . . . . . „ „	1	49	1	50
Talar pruski . . . . . „ „	1	41	1	43
Polski kurant i pięciozłotówka . . . . . „ „	1	21	1	22
Galicyjskie listy zastawne za 100 złr. . . . . „ „	91	28	91	40

Kurs listów zastawnych w gal. stan. Instytucie kredytowym.

Dnia 3. grudnia 1853.

	złr.	kr.
Kupiono prócz kuponów 100 po . . . . . m. k.	—	—
Przedano „ „ 100 po . . . . . „ „	—	—
Dawano „ „ za 100 . . . . . „ „	—	—
Żądano „ „ za 100 . . . . . „ „	—	—

(Kurs wekslowy wiedeński z 3. grudnia.)

Amsterdam l. 2. m. — Augsburg 116¹/₂ 3. m. Genua — l. 2. m. Frankfurt 115¹/₂ p. 2. m. Hamburg 86¹/₄ l. 2. m. Liwurna 114¹/₂ p. 2. m. Londyn 11.18.

l. 3. m. Medyolan 114¹/₄. Marsylia 136 l. Paryż 136¹/₄ l. Bukareszt 240. Konstantynopol —. Agio duk. ces. —. Pożyczka z r. 1851 5% lit. A. —. lit. B. —. Lomb. 99³/₄. Pożyczka z roku 1852 —. Oblig. indenn. —.

(Kurs pieniężny na giełdzie wiedeńskiej d. 2. grudnia o pół do 2. popołudniu.)

Ces. dukatów stepowanych agio 21¹/₄. Ces. dukatów obrączkowych agio 20³/₄. Ros. imperyały 9.25 Srebra agio 15¹/₄ gotówka.

Przyjechali do Lwowa.

Dnia 3. grudnia.

Hr. Fredro Henryk, z Dubanowic. — Br. Jeinsen Ernest, z Krakowa. — PP. Szujski Piotr, z Tarnowa. — Drzewiecki Józef, z Remenowa. — Barański Karol, z Chłopczyce. — Głogowski Artur, z Bojańca.

Dnia 4. grudnia.

Hr.Hr. Starzeńscy Józef i Leopold, z Mogilnicy. — PP. Bogdanowicz Max., z Przymiwólek. — Janiszewski Teofil, z Ubiniec. — Schuman Juliusz, c. k. komisarz cyrkularny, z Żółkwi.

Wyjechali ze Lwowa.

Dnia 3. grudnia.

Hr. Dzieduszycki Kazimierz, do Niesuchowa. — Hr. Bulgarini Oskar, c. k. porucznik, do Brodów. — PP. Zarzycki Tytus, do Chotyluba. — Rumell Wilhelm, c. k. porucznik, do Krakowa. — Wodak Ignacy, c. k. porucznik, do Krakowa. — Rudnicki Teodor, do Strzelisk. — Strzelecki Bronisław, do Złoczowa.

Dnia 4. grudnia.

PP. Domaradzki Seweryn, do Stanimierz. — Rojakowicz Emil i Fölker Józef, c. k. porucznicy, do Krakowa.

Spostrzeżenia meteorologiczne we Lwowie.

Dnia 3. i 4. grudnia.

Pora	Barometr w mierze wiedeńskiej do 0° Reaum.	Stopień ciepła według Reaum.	Sredni stan temperatury do g. 6 zr.	Kierunek i siła wiatru	Stan atmosfery
6 god. zran.	28 2 1	— 6°	— 3°	cicho	pogoda
2 god. pop.	28 1 7	— 3°	— 6°	„	„
10 god. wie.	28 1 4	— 4°	—	„	„
6 god. zran.	28 0 7	— 5,5°	0°	cicho	pogoda
2 god. pop.	28 0 4	0°	— 5,5°	„	„
10 god. wie.	28 0 6	— 3°	—	„	„

T E A T R.

Dziś: Przedstawienie polskie: „Zbójcy czyli upadek domu hrabiego Moor.“

Jutro: Opera niem: „Die Ballnacht.“

Dnia 3go grudnia 1853 roku wyciągnięto w c. k. urzędzie loteryjnym Lwowskim następujące pięć liczb:

7. 80. 44. 54. 83.

Przyszłe ciągnięcia nastąpią dnia 17. i 31. grudnia 1853 roku.

K R O N I K A.

— Korespondent z Poznania pisze do berlińskiej gazety „Zeit“ pod d. 29. listopada: Gdy to piszę, pali się jeden z najpiękniejszych i oraz najstarszych kościołów Poznania, katedra arcybiskupia. Ogień powstał jak mówią z nieostrożności rękodzielników zatrudnionych od dłuższego czasu odnowieniem wnętrza kościoła, i musiał tlić już przez noc całą, bo gdy go dzisiaj o god. 4. zrana spostrzeżono, stał już cały dach tylnej części kościoła w płomieniach a nawet wieże już się palić zaczęły. W tej chwili biją w dzwony i wszystkie miejskie i wojskowe przyrzady do gaszenia ognia usiłują powstrzymać szerzenie się strasznego żywiołu. Oby im się to powiodło, bo w przeciwnym razie zginie wśród pożaru mnóstwo najdawniejszych pomników i osobliwości, jakie świątynia ta obficie zawiera. Wewnątrz znajdują się groby pierwszych obydwóch chrześcijańskich Królów Polski, Mieczysława I. i syna jego; Bolesława. Główną ozdobą kościoła jest przepyszna kaplica utrzymana zamilowaniem kunsztu hrabi E. Raczynskiego, a jej świetne urządzenie, przesliczne malowidła al fresco, wyłacane ściany i wspaniała posadzka mozaikowa były przedmiotem podziwienia wszystkich obcych. W niej stały także brązowe statuy obydwóch wspomnianych władców wykonane mistrzowską ręką Rauch'a. — Kończę list nie mogąc jednak donieść o przytłumieniu nieszczęsnego pożaru.

— O pożarze katedry donoszą z Poznania dalej co następuje: Teraz o god. 2. dowiadujemy się, że spalili się tylko drewniane więzania miedzianego dachu pokrywającego ganek na około nawy kościelnej. Szkoda wielka, że odnowione wielkim kosztem piękne malowidło wewnątrz kościoła, nad którym niedawno jeszcze pracowano, zniszczył dym zupełnie. Kasę kościelną wyniesiono przedpołudniem do jeneralnej kasy krajowej. Obecnie zdzierają dach miedziany dla ugaszenia tlejących jeszcze belków drewnianych. O god. 3. po południu ugaszono wszystko.

— W nocy z d. 29. na 30. listopada miał Wiedeń rzadkich gości u siebie. Przybył tam mianowicie książę Nival de Sorrat z Indyi w towarzystwie kilku dygnitarzy indyjskich i udał się dnia 30. listop. zrana w drogę do Londynu. Z tymi Indyanami przybyło także kilku angielskich oficerów z Indyi i odjechali także dzisiaj do Londynu.

— W pewnej wsi pałku pogranicznego Ś. Jerzego powiła małżonka je-

dnego granicznarza trzech zdrowych chłopców, którym przy chrzcie dano imiona: Kasper, Melchior i Baltazar.

— Do Dziennika „Messenger du Midi“ pisze korespondent z Narbonne co następuje: Cieszy mnie wielce, że mogę Wam przesłać najświeższą wiadomość o nowym wynalazku w malarstwie olejnym. Zasada się właściwie na rozcieńczeniu farb z oliwą, przezco zapobiega się rozmazywaniu wysechaniu farb, i oszczędza wiele czasu trawionego potąd przy czyszczeniu pędzli. Po wymalowaniu obrazu kładzie się na jego szarą stronę płótna warstwę ziemi wciągającej tłuszcz w siebie. Wkrótce więc wsiąka w nią oliwa, a farby otrzymują natenczas pozor pastelowych. Następnie odejmuje się ziemię, a natomiast pociąga płótno lnianym olejem, który farby prędko w siebie naciągają, i na tem też kończy się cała manipulacja. — Słynny Vernet (Horacy) jest jej wynalazcą, i tym sposobem odmalował portret marszałka Vaillant.

— (Kot stróżem więziennym.) Z więzienia w Labes (w Prusiech) usiłował niedawno wyłamać się pewien więzień z kaźni swojej. Wybił nocą dziurę w ścianie i chcąc ją rozprzestrzenić wyjmował ręką luźne cegielki. Nagle ułaskiło go coś w rękę i zacięło się w niej zębami, tak że jej już ściągnąć przez otwór nie zdołał. Przejęty mocnym bolem zaczął wołać o pomoc; jakoż stróż więzienny nadbiegł na to wołanie, i okazało się, że kot pochwycił za wyciągniętą rękę więźnia zębami i mocno się zaciął, biorąc ją za szezura lub lasicę. Kota wprawdzie spłoszono, lecz więzień musiał pójść do szpitala z ręką mocno skaleconą.

— Zaczynają wchodzić w zwyczaj obręcze z gutaperchy na koła u powozów. W Berlinie przy niektórych powozach dworskich już mieli pozdejnować żelazo, a koła popokrywać obręczem z gutaperchy.

— Z Bawaryi donoszą o pociesznem zdarzeniu. Zmiera tam pewien włościan, a krewna jego sądząc że nikt nie patrzy, wtyka mu do trumny list do nieboszczki matki, gdzie pisze: „Najdroższa matuniu! Przy wydarzonej sposobności poselam ci ten list przez stryjaszka, i proszę na wszystko, ażebyś we śnie wyjawiała mi 3 numera loteryjne. Wiesz zapewne, jaka mnie tu bieda gniecie. List ten może zgnije w trumnie, lecz u Pana Boga nie ma nic trudnego; to też za łaską boską spodziewam się od ciebie z pewnością tych 3 numerów, zostając itd.“ Adres: Do mojej najukochańszej matuni. Na tamtym świecie. „Pilno.“